

Универзитетска библиотека у Крагујевцу

Надежда Петровић (1873-1915)

Електронски каталог изложбе

Крагујевац
новембар 2015.

Универзитетска библиотека у Крагујевцу

Универзитетска библиотека је на основу грађе из свог фонда приредила изложбу поводом 100 година од смрти српске сликарке Надежде Петровић. Електронски каталог изложбе садржи попис дела и литературе са сигнатурама.

Надежда Петровић
(1873-1915)

Аутор

Љиљана Станимировић

Скенирање и обрада фотографија

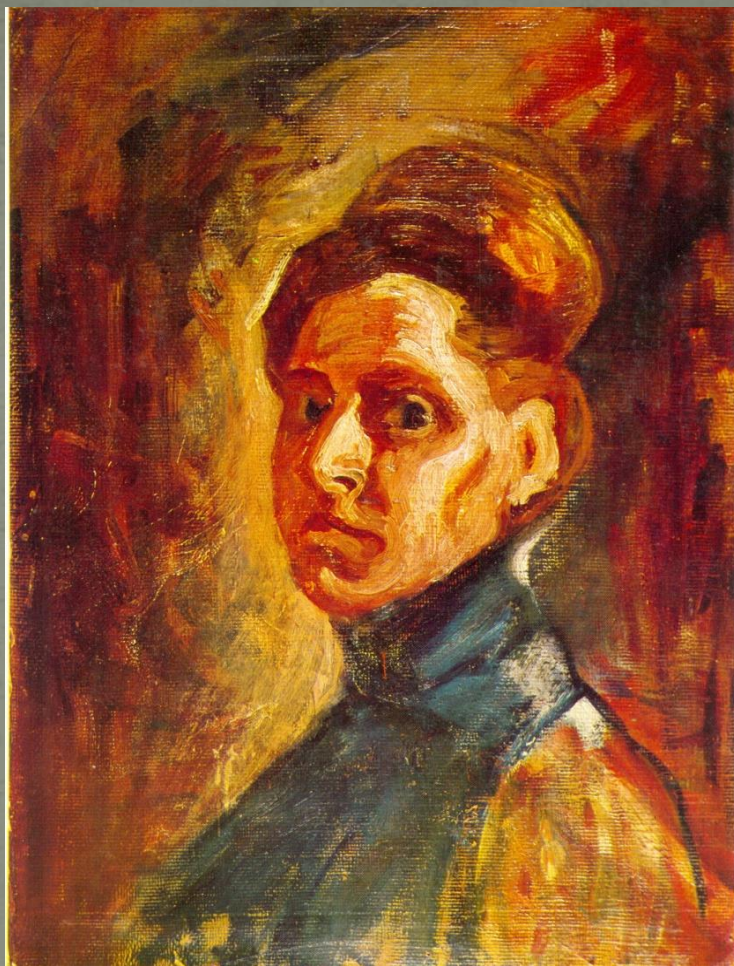
Љиљана Станимировић

Уредник

Весна Абадић

Мояй Грану
Касимовна
Каденко
1/8 1908
Боткин

Aumonoprem

Велико превирање у српском сликарству започело је у првој деценији двадесетог века. У овом периоду, који је испуњен напорима уметника и напредних критичара за модернизацију нашег сликарства, име Надежде Петровић заузима посебно место. Захваљујући свом таленту, али и револуционарном менталитету, Надежда је утрла пут модернизму у Србији. Њени радови представљају фундамент нове етапе у развоју српског сликарства. Проникнувши у есенцију модернизма, она је превазишла актуелна схватања, дајући неизбрисив печат нашој уметности.

Надежда Петровић (Београд, 1895)

- Надежда Петровић рођена је 12. октобра 1873. године у Чачку. Њени родитељи, отац Димитрије и мајка Милева били су веома образовани људи из угледних грађанских породица. Димитрије-Мита Петровић историчар, народни посланик, аутор дела „Финансије и установе у ослобођеној Србији“, и сам је био сликарски надарен. Мајка Милева, рођена Зорић, учитељица, сестричина и васпитаница Светозара Милетића, била је велики родољуб и то осећање пренела је на своју децу. Када се 1884. године породица Петровић настанила у Београду, њихова кућа постаје стециште уметничке и културне елите престонице.

Надежда као ученица основне школе

Породица Петровић

Надежда Петровић с родитељима

Прве сликарске поуке Надежда је добила у атељеу очевог пријатеља, сликара Ђорђа Крстића. Похађала је Вишу женску школу, а у истој се запослила, након положених стручних испита, као наставница цртања. Попут осталих сликара из своје генерације посећивала је и сликарско-цртачку школу Кирила Кутлика. Према сопственом казивању, драгоцене савете о цртању и сликању и даље добија од Крстића, чији је утицај био пресудан при избору места за њено даље школовање.

У јесен 1898. године одлази у Минхен, који је поред Париза био центар уметничких збивања, и уписује се у школу словеначког сликара и истакнутог ликовног педагога Антона Ажбеа.

Код Ажбеа су учили и пионири словеначког импресионизма Грохар, Јакопич и Јама, са којима се спријатељила и остала у најприснијим односима до краја.

После Ажбеа Надежда наставља даље школовање у атељеу Јулијуса Екстера, где почиње њено уметничко сазревање. Чувени пленериста Екстер није дозвољавао својим ученицима да сликају у атељеу, већ су сликали директно у пленеру. Великих амбиција и радозналост духа, Надежда је у току четворогодишњег школовања у Минхену прихватила савремене тенденције у сликарству које су одговарале њеном снажном темпераменту.

Искуство Минхена, бунтовни дух минхенске сецесије и снага интернационалне атмосфере која је владала у уметничким круговима омогућили су Надежди да нађе свој сликарски израз – брз, силовит начин сликања широким потезима четке и снажно осећање за боју постају обележје њеног израза и стила, а природа и човек основне теме њеног сликарства.

*Испред Ажбеовог атељеа
(Минхен, 1899)*

*Ажбеова школа 1899-1900:
1. Надежда Петровић 5. Игор
Грабар 7. Василиј Кандински*

Повратак у Србију 1903. године означаио је почетак новог поглавља у Надеждином животу и стваралаштву. Патриотизам који је наследила од мајке у синтези са несумњиво смелим карактером уметнице, били су пресудни за Надеждин друштвено-политички ангажман. Један је од оснивача добротворног друштва *Коло српских сестара* и патриотског друштва *Народна одбрана*. Обилази Македонију и Стару Србију у поверљивој политичкој мисији, носећи помоћ српском живљу постардалом од турских и арнаутских погрома. Поред сарадње са Аписом, води преписку са Масариком, Кауцким и другим страним политичким борцима.

Међу оснивачима је париске Лиге за национална права потлачених народа, а у драматичној атмосфери Анексионе кризе учествује на митинзима и држи ватрене говоре.

Поред свестраног ангажовања на националном плану, Надежда не занемарује свој сликарски рад. Схватајући сликарство као мисију она крстари по Србији сликајући њене друмове, поља, вршидбу, сцене из сеоске свакодневице, обичаје... Активна је и у организовању свих манифестација уметничког живота у Србији. Тих година остварена је значајна сарадња српских, словеначких, хрватских и бугарских уметника, крунисана са четири југословенске изложбе.

Прва југословенска сликарска колонија у Сићеву (1905), коју је организовала Надежда Петровић, једна је од важних етапа ове сарадње. У време одржавања Прве изложбе југословенске уметничке колоније 1907. године, која представља тренутак рађања српског импресионизма, настаје заокрет у Надеждином сликарству. Као резултат појачаног интересовања за светлост настају импресионистичке слике: *Портрет Анђе*, *Предео с колибом*, *Ада Циганлија*, *Дереглије на Сави*, *Сењски рудник*.

У јуну 1910. године Надежда одлази у Париз, стециште уметника из целог света. Исте године излаже у Јесењем салону два платна, а наредне у Риму и по други пут у париском Јесењем салону. Две године проведене у Паризу утицале су на њено потпуно сазревање као уметнице и коначно уобличавање њеног сликарског израза.

Надежда Петровић у Призрену (1903)

*Гости породице Петровић (у средини
Иван Мештровић са Ружом Клајн)*

*У башти породичне куће у Ратарској улици, бр. 32
(1910)*

*Надеждине сестре и Јеролим Мише, Рихард Јакопич,
Ана Черни, Томислав Кризман и Владимир Бецић
(1908)*

*Надеждин атеље
у Паризу*

*Надежда с пријатељима
(Париз, 1010-1911)*

У тренутку када је ликовни живот у Србији ушао у модерне токове, избио је први балкански рат, за њим други, да би убрзо Србију захватио и Велики рат. Почетак Првог светског рата затиче је у Венецији, одакле се одмах упутила у отаџбину и попут свих српских уметника, ставила на располагање Врховној команди. Тек што је почела са сређивањем бележака, слика и скица из балканских ратова, Надежда се нашла у вихору Првог светског рата.

До последњег даха се борила за отаџбину, не само на дужности болничарке Дунавске дивизије, већ и стварајући изузетна дела. Прелепи крајолици кроз које је пролазила са српском војском буде у њој ону неутаживу глад за стварањем, која је присутна код свих великих уметника.

Својим целокупним делом - сликама, писаном речју и организованим радом у развоју модерне уметности, Надежда Петровић је српску уметност увела у модерне европске токове. Борећи се за аутономну уметност и права уметника на пуну стваралачку слободу постала је један од симбола духовне и уметничке елите српског народа.

*Надежда Петровић
(Призрен, 10.4.1913)*

*Надежда Петровић пред војном болницом
у Ваљеву*

Мртва природа
(1898)

Бетовен
(1898)

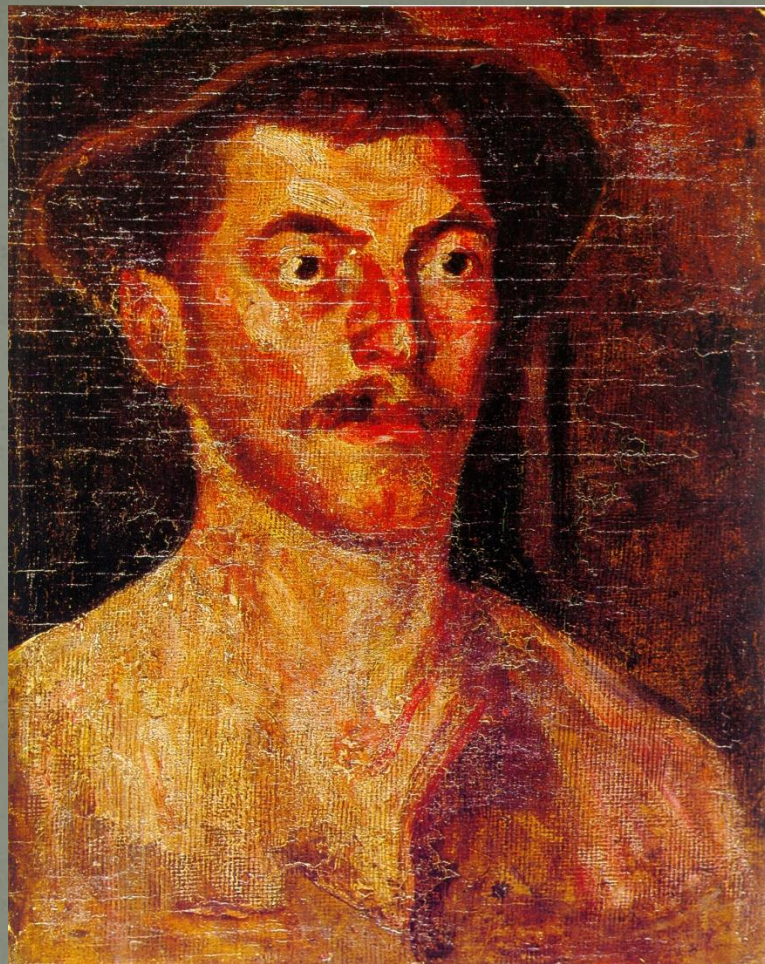
„Њена рука је сеизмограф који бележи ужареност и снагу унутарње олује, сјај и треперења личног доживљаја. Само њој је блиска визионарска чежња Ван Гоговог генија да двема јаким бојама, црвеном и зеленом, плавом и жутом, саопшти трагичне страсти људске душе. Она је ... прва постигла аутономију боје, прва ускладила широко обојене масе, прва финоћи супротставила снагу, идеалу – истину, литерарној анегдоти – пластичну транспозицију. Будући првобитно одбачено, па прихваћено, њено дело је и мерило сазревања срске средине“.

● Миодраг Протић

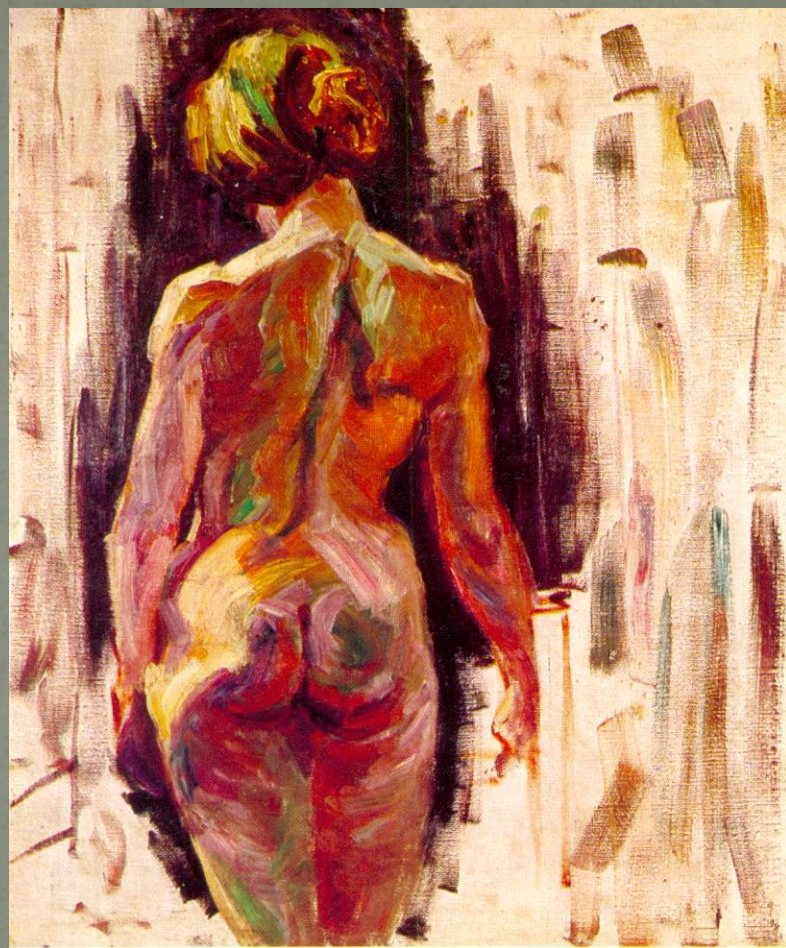
- *Периодизација сликарског опуса Надежде Петровић:*

- *минхенски период (1898-1903)*
- *србијански период (1903-1910)*
- *париски период (1910-1912)*
- *ратничка период (1912-1915)*

Минхенски период
(1898-1903)

Баварац
(1899)

Женски акт с леђа
(1900)

Зрело жито
(1901)

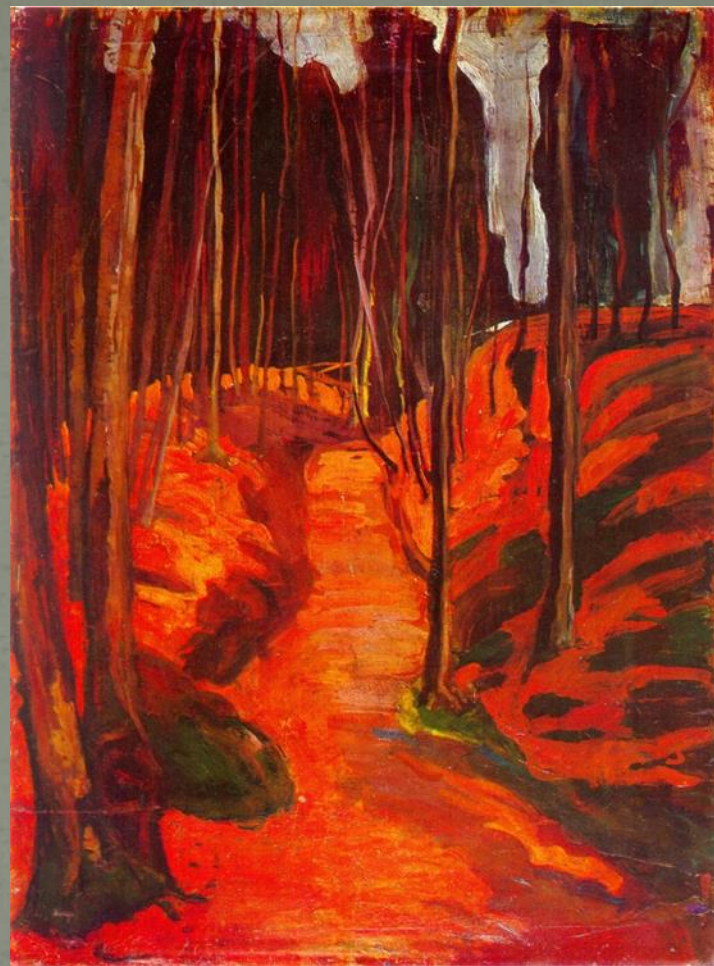
Брезе
(1901)

Пут кроз јелову шуму
(1901)

Стабло у шуми
(1902)

Из Иберзеа
(1903)

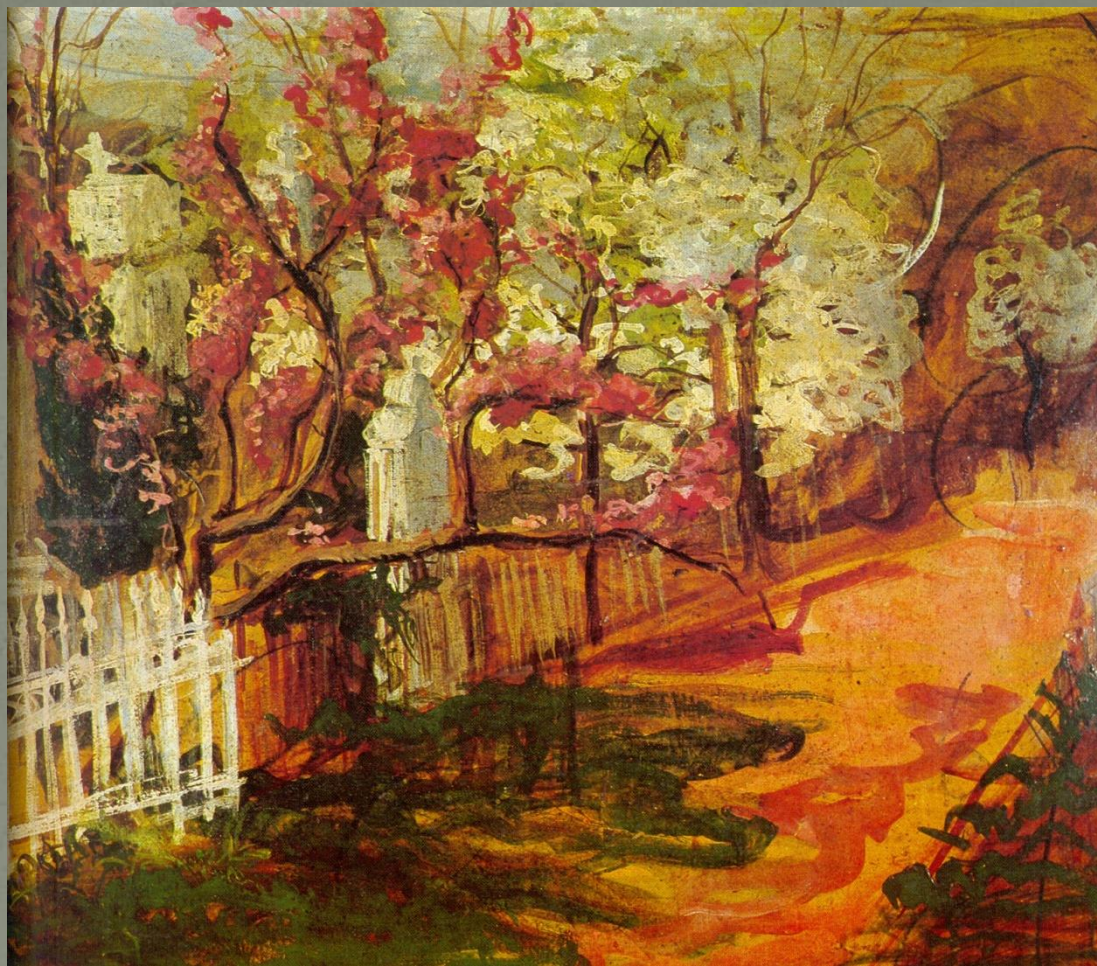
Србијански период
(1903-1910)

*Пејзаж с црвеним небом
(1904)*

Ресник
(1904)

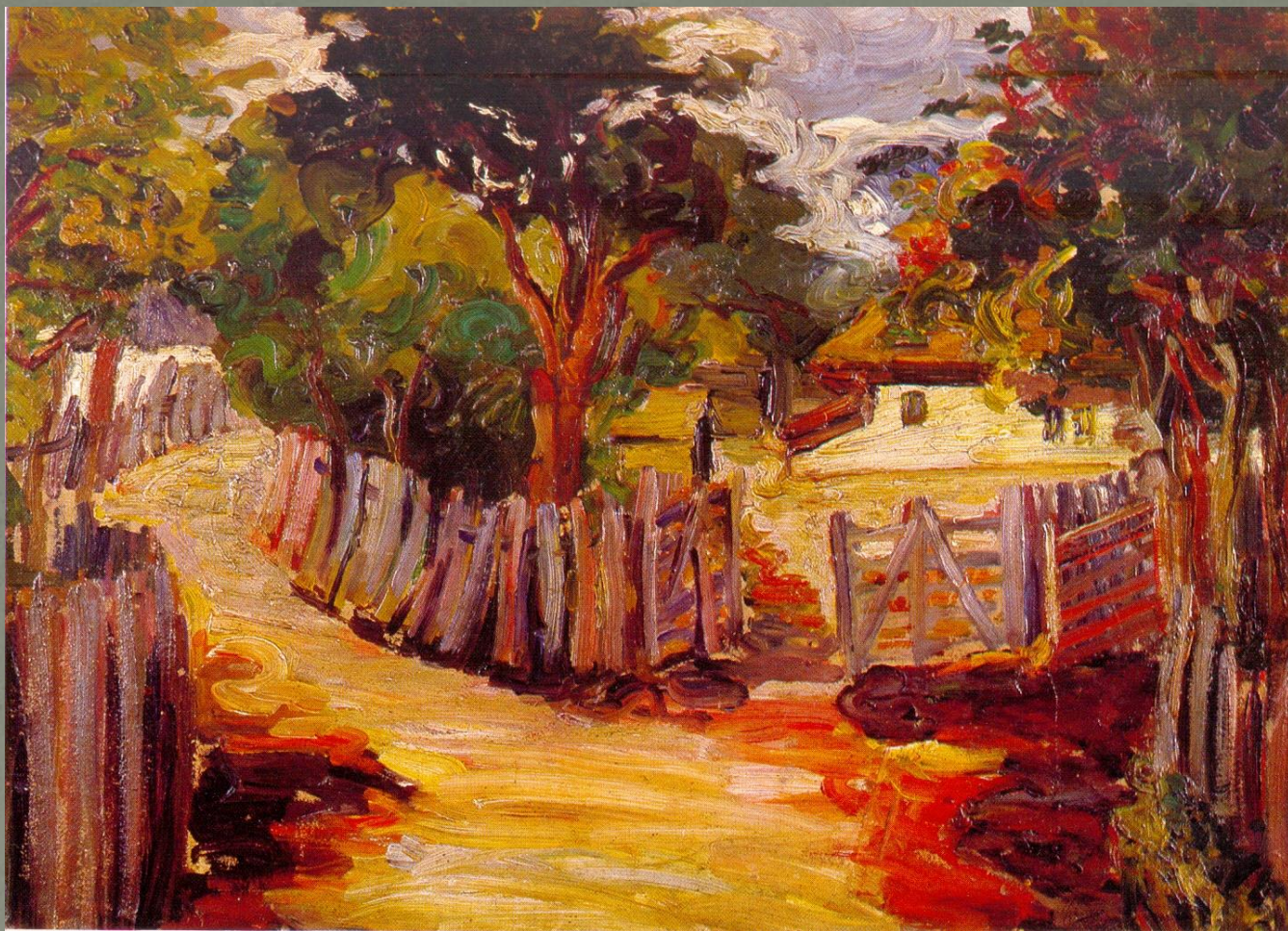
Старо гробље
(1904)

Србија
(1905)

Жетва
(1904)

*Ресник
(1905)*

*Жена са црвеним
шалом (1905)*

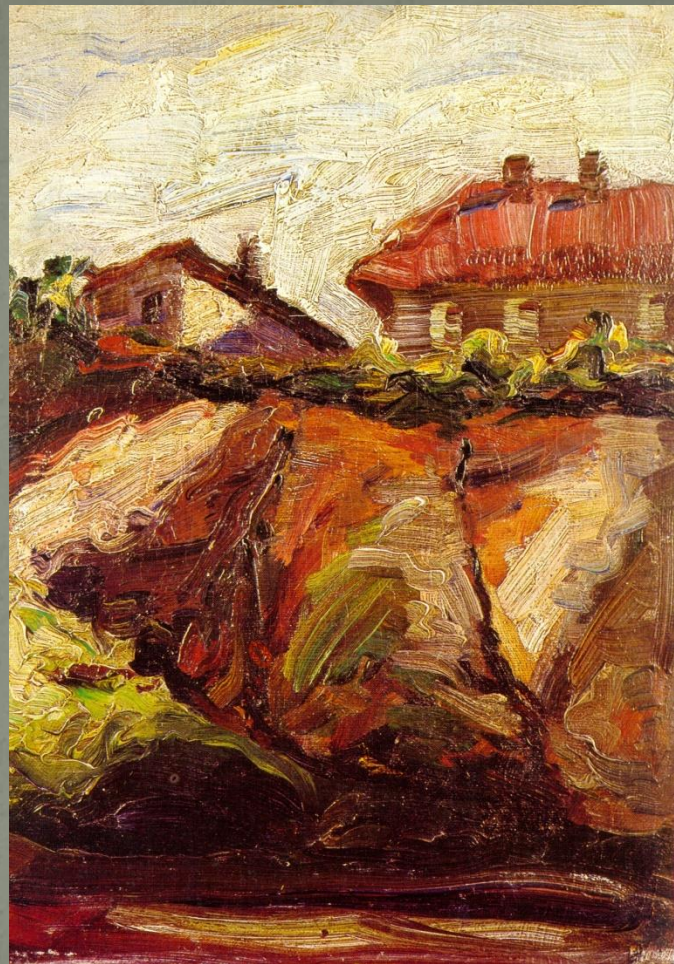
Циганка

Богрб у Сићеву
(1905)

Анђа

Ташмајдан

(1906)

Село
(1907)

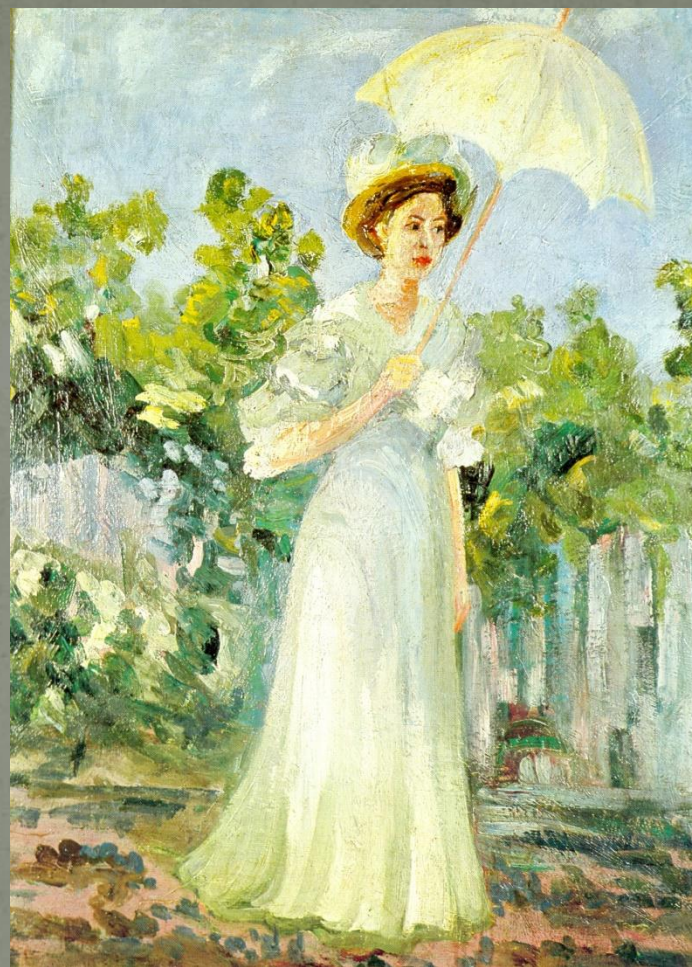
Циганско село
(1907)

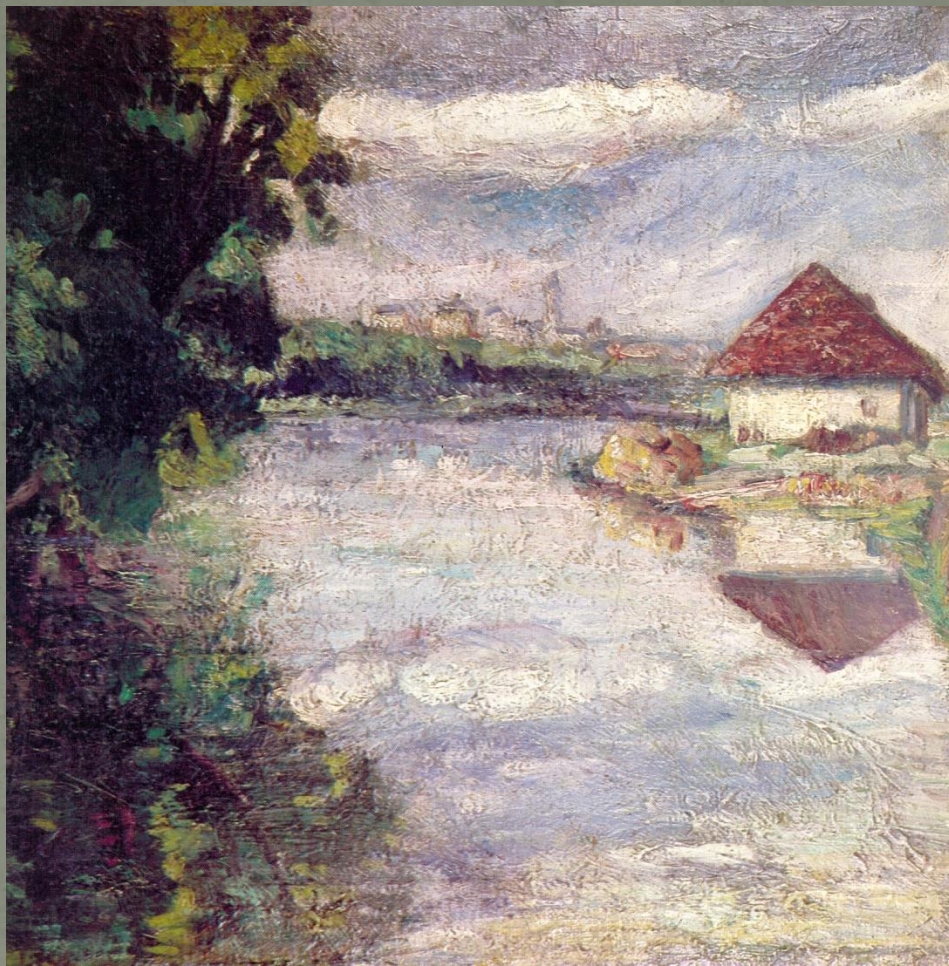
Портрет Јована
Скерлића (1907)

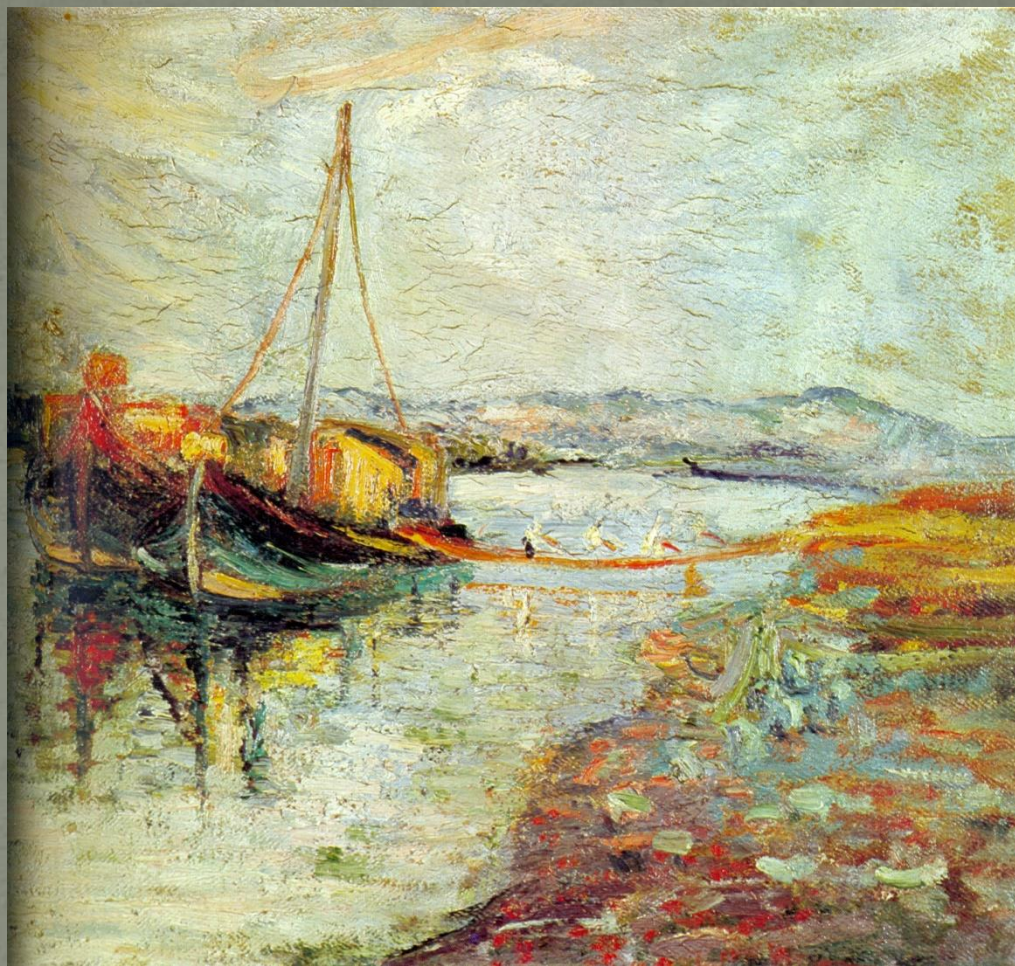
Отац

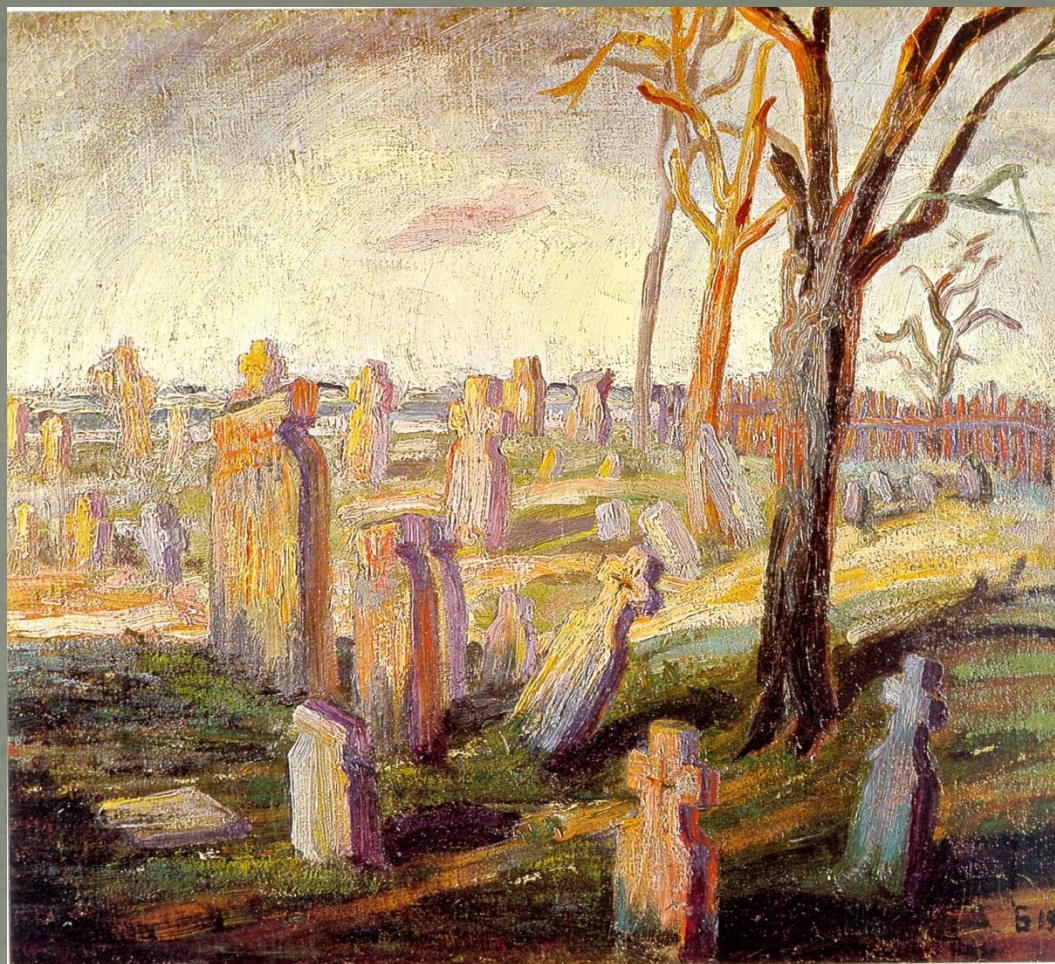
*Жена са сунцобраном
(1907)*

Караула на Сави
(1908)

Дреггије на Сави
(1907)

Старо гробље
(1908)

*Анја
(1908)*

*Жена са црвеним
шеширом, (1909)*

Париски период
(1910-1912)

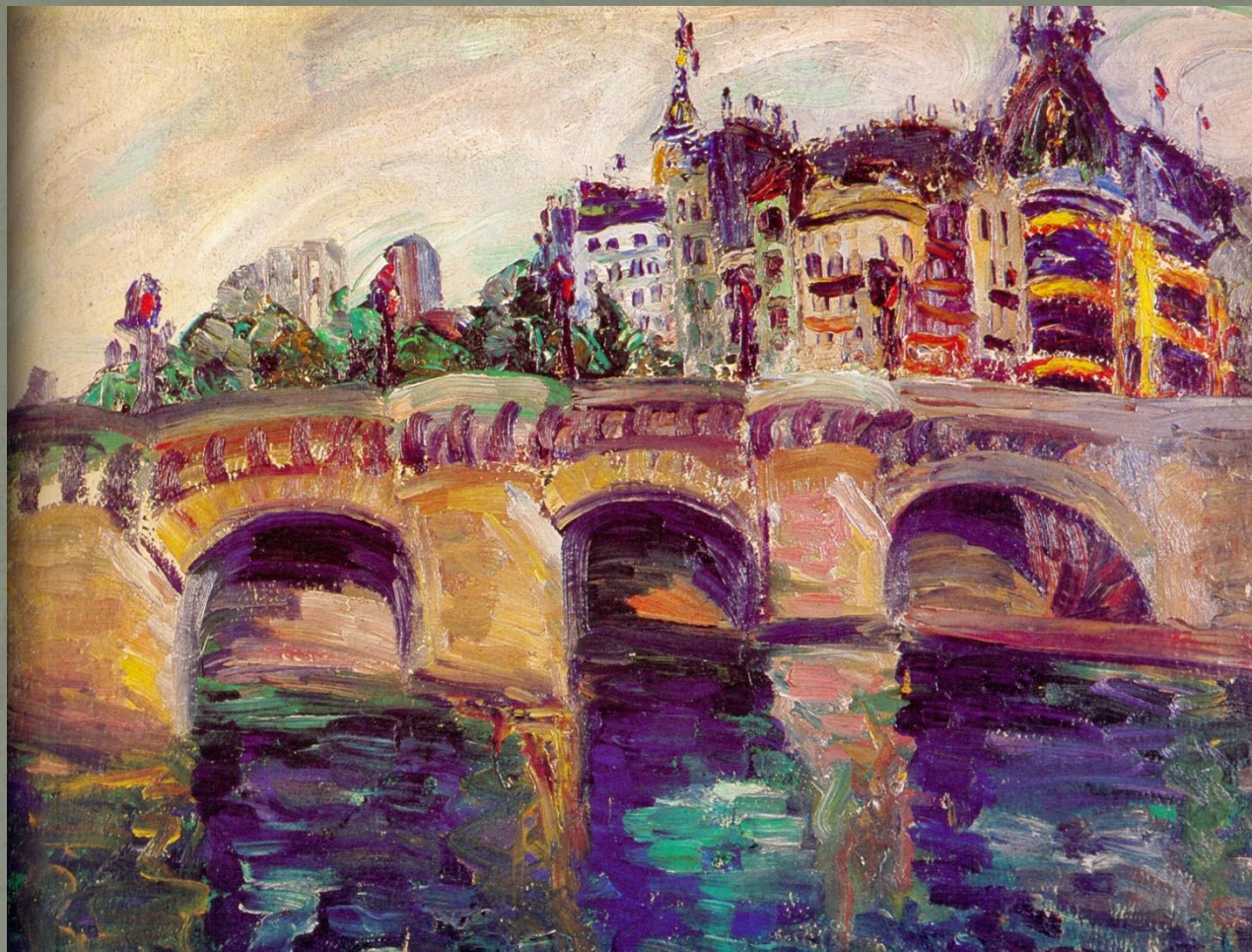
Булоњска шума
(1910)

Црвени јахачи
(1910)

*Краљевић Марко и Милош Обилић
(1910)*

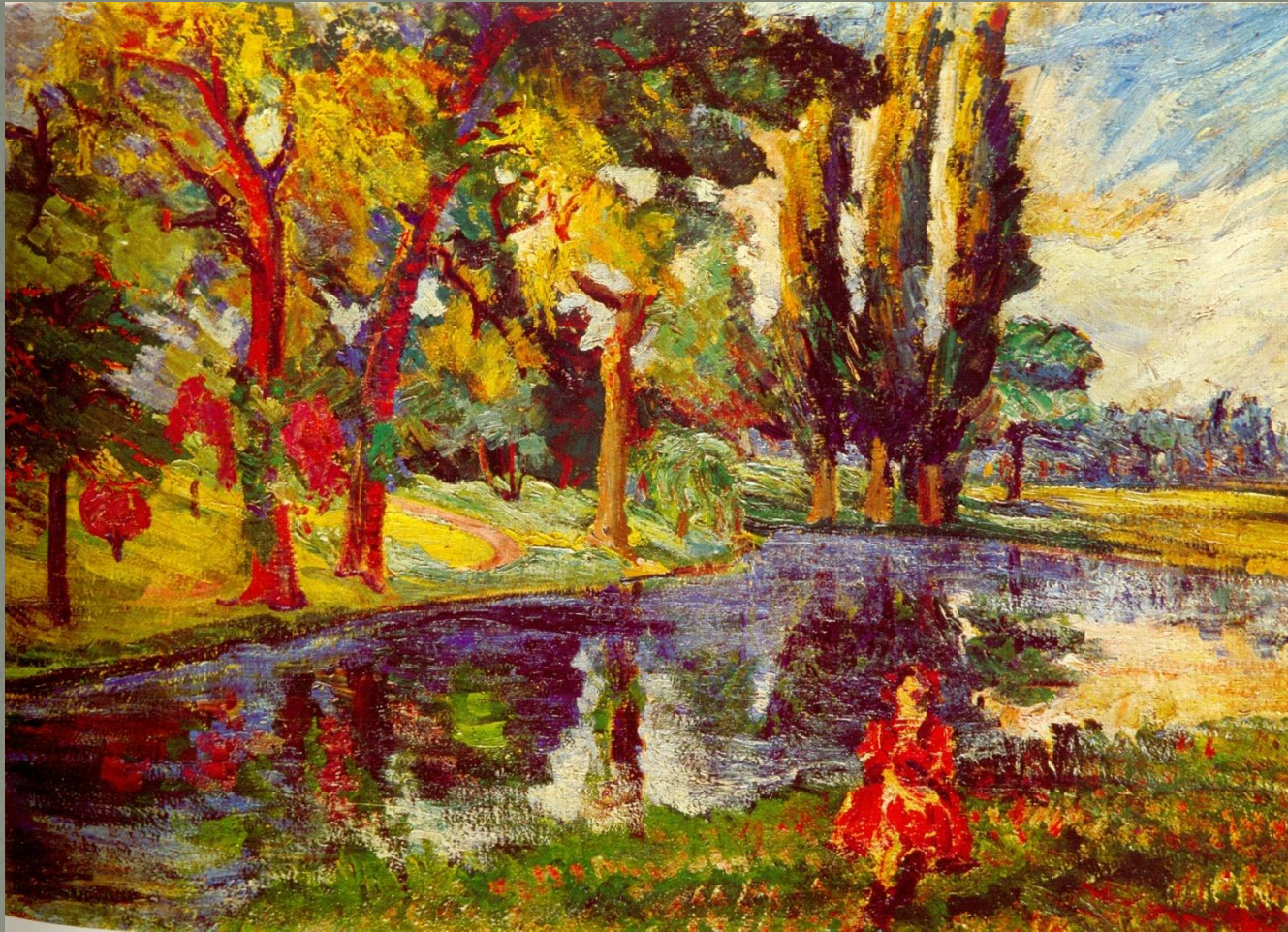
Мост на Сени
(1910)

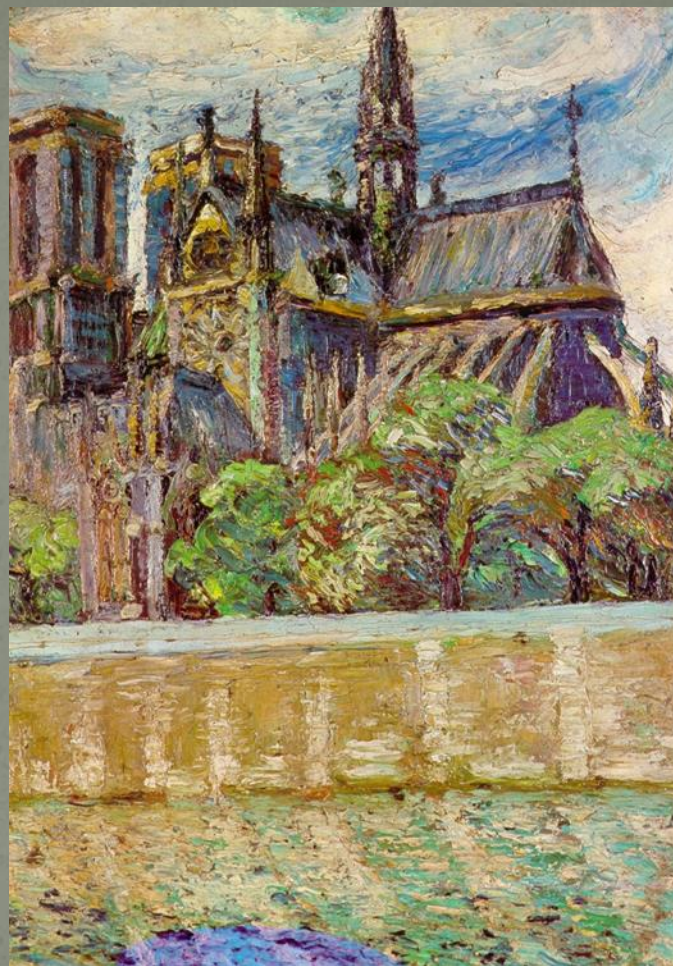
*Плажа у Бретањи
(1910)*

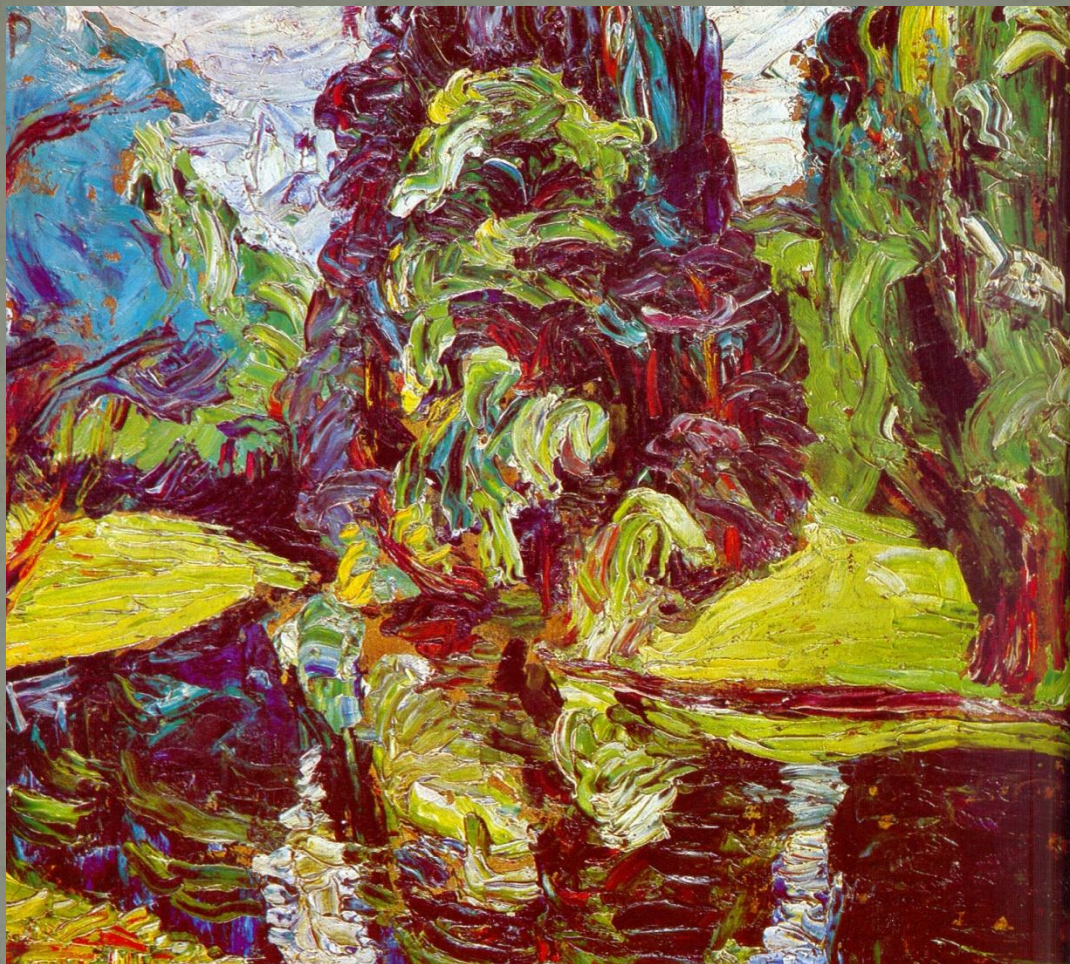
Кеј на Сени
(1910)

*Девојчица у Булоњској шуми
(1911)*

*Нотр Дам
(1911)*

Булоњска шума
(1911)

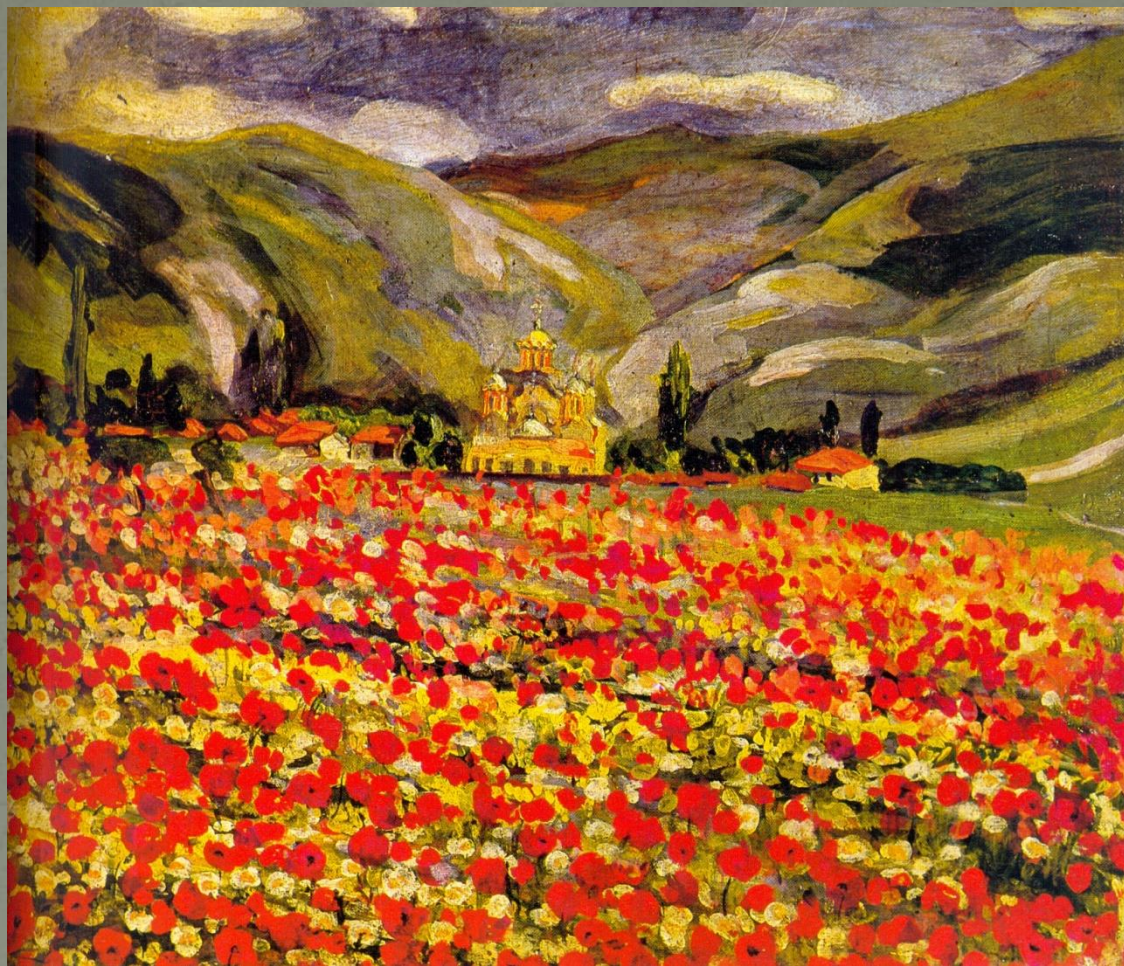
Ксенија Атанасијевић
(1911)

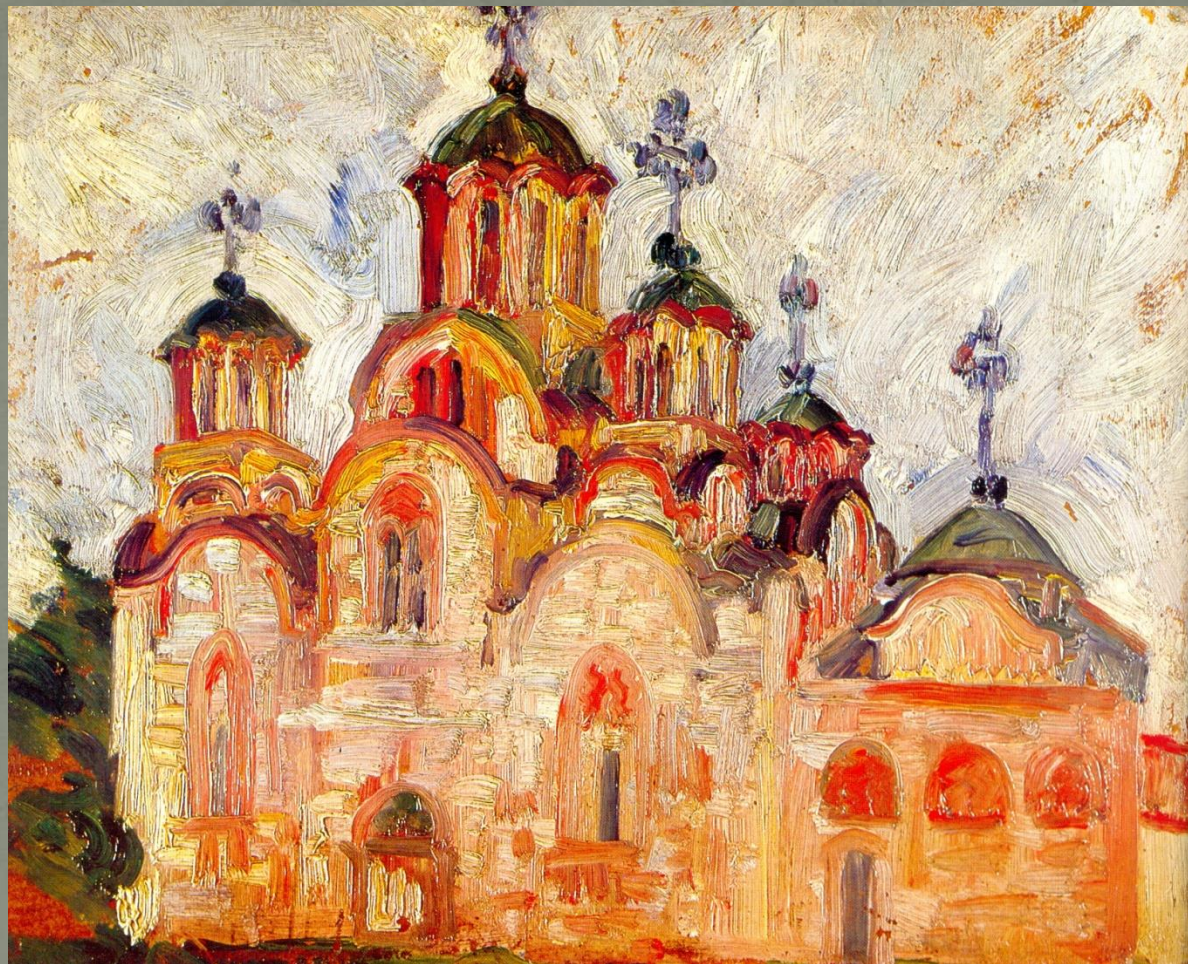
Призрен
(1913)

Везиров мост
(1913)

Црвени божури
(1913)

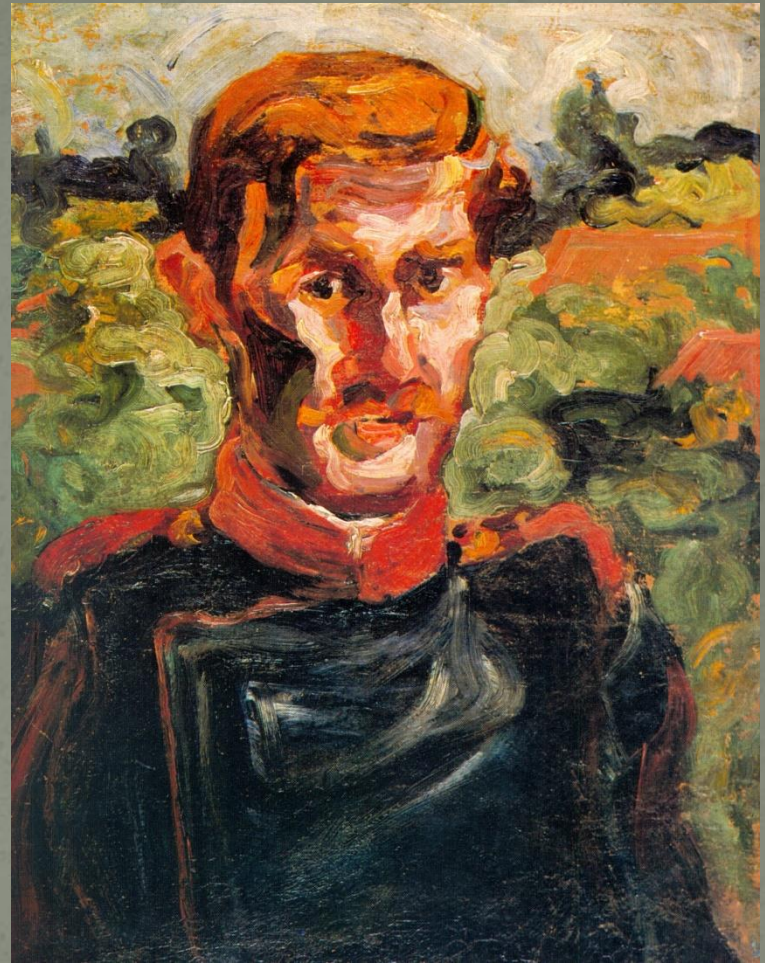
Грачаница
(1913)

*Фасада Сан Марко
(1914)*

Девојка у народној
ношњи (1914)

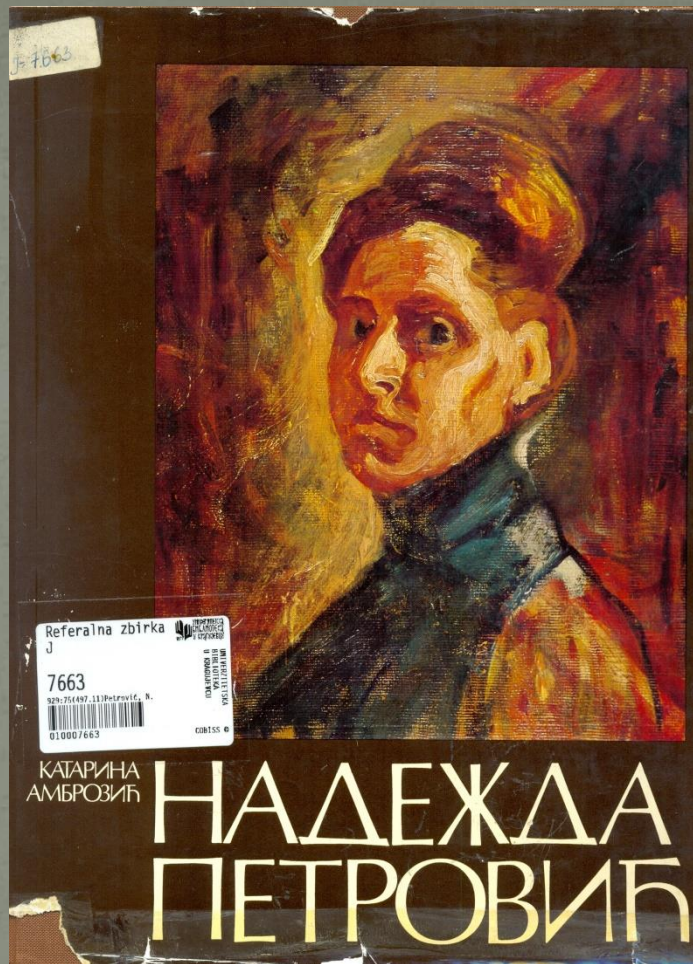
Тобџија

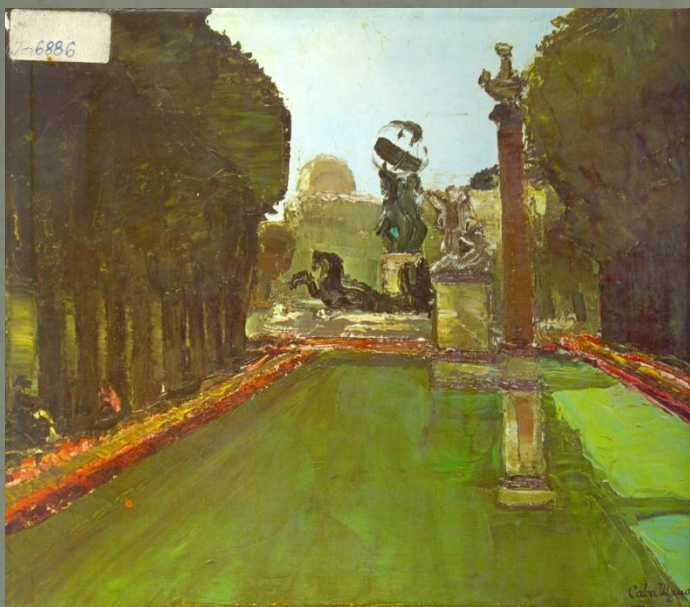
*Ваљевска болница
(1915)*

Литература

(избор из фонда)

J 7663

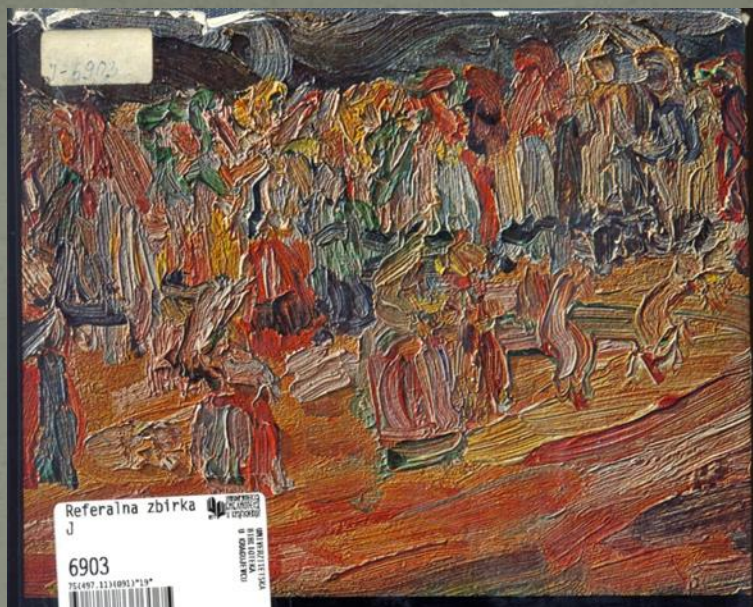

MIODRAG B. PROTIĆ
**JUGOSLOVENSKO
SLIKARSTVO**

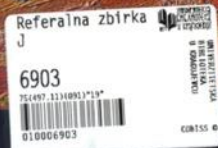
1900—1950

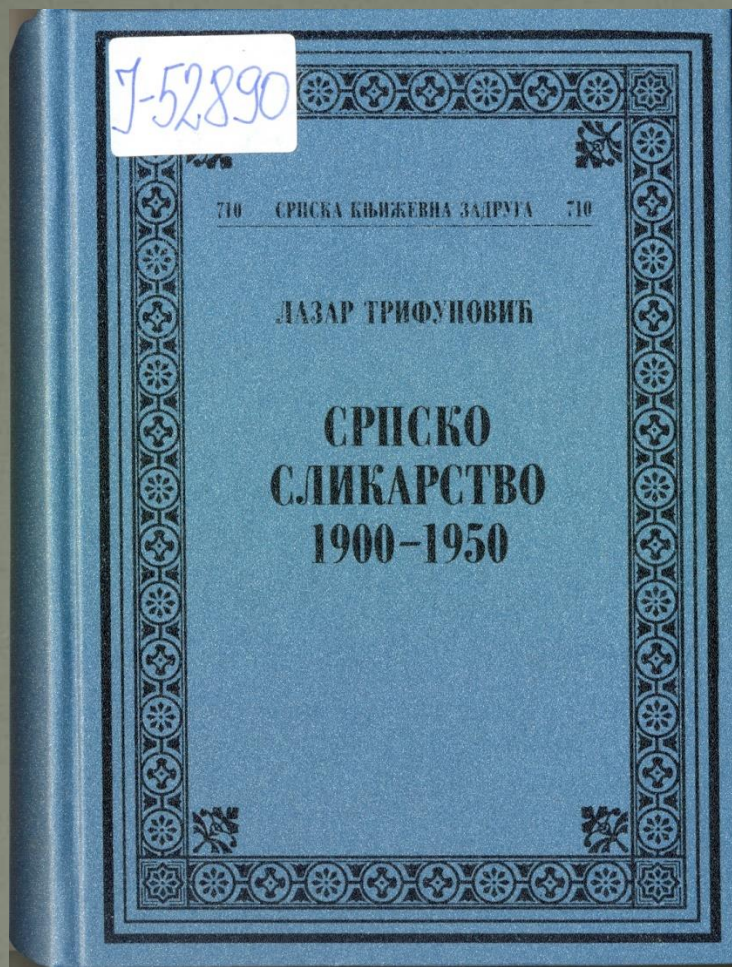
J 6886

МИОДРАГ Б. ПРОТИЋ
**СРПСКО
СЛИКАРСТВО
XX ВЕКА**

J 6903

J 52890

J 3953

J-51191

SPOMEN
ZBIRKA
PAVLA
BELJANSKOG

NADEŽDA PETROVIĆ

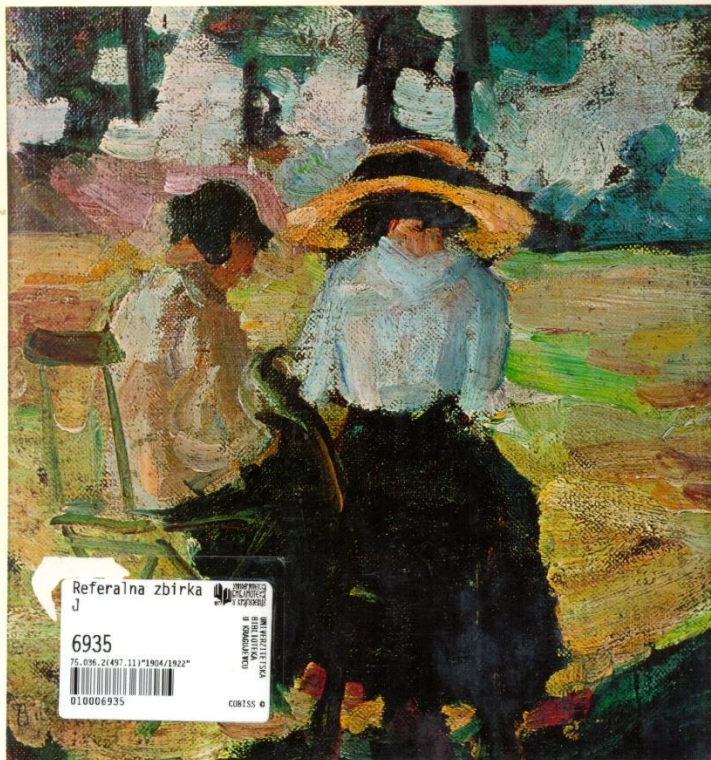
s obe
strane
objektiva

J 51191

Станислав Живковић

БЕОГРАДСКИ ИМПРЕСИОНИСТИ

J-6935

Referalna zbirka
J
6935
75-036-21497.111*1904/1922*
010006935
COBISS

ЈУГОСЛАВИЈА

J 6935

J-53375

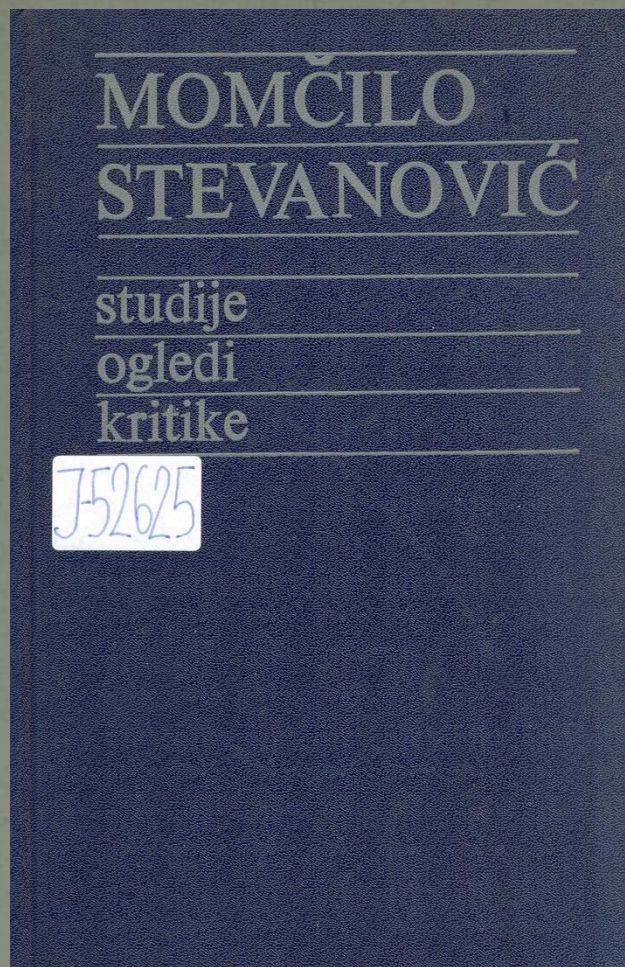
Љубица Миљковић

Светлост у мраку Првог светског рата

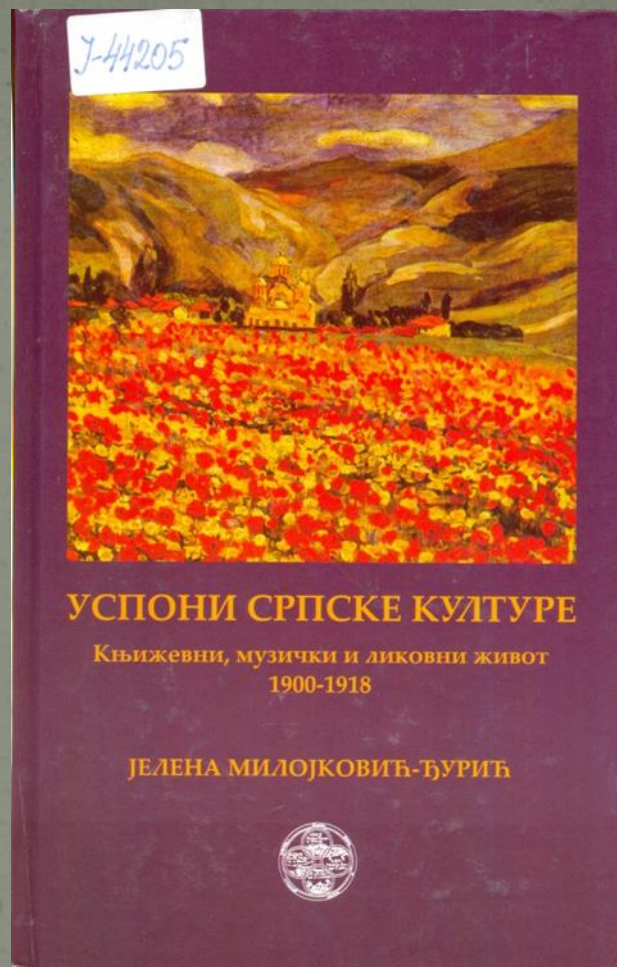
Врхунска остварења протагониста
импресионизма у Србији

J 53375

J 52625

J 44205

ИСИДОРИЈАНА

КЊИЖЕВНИ ЗБОРНИК 12–14

SP-82

И И ОСМИ ИСИДОРНИ ДАНИ:
В. Матовић, М. Матици, С. М. Франић, С. Пековић, П. Протић,
К. Павловић, М. Магарашевић, Р. Попов, Љ. Стојановић,
З. Поповић, С. Гарона Радованац

■ ПРОТИВ ОБМАНА:

Проф. Д. Иванић и М. Магарашевић о „новом“
приређивању дела Исидоре Секулић

◆ ВЕЛИКЕ ГОДИШЊИЦЕ:

Двестагодишњица – Први српски устанак
Стогодишњица – Ц. Орвел, А. П. Чехов,
В. Х. Олд

■ АНКЕТА О СРПСКОЈ ПОЕЗИЈИ:

М. Д. Јовановић, С. Марковић,
З. М. Бундало, С. Ралојчић,
М. Магарашевић

■ ПОЕЗИЈА ПРВОГ РЕДА: 20 српских песника

■ АНТОЛОГИЈСКИ ЕСЕЈИ: Сл. Јовановић, Б. Машпиревић

ТЕКУЋИ ПОВОДИ: П. Зорић, И. Секулић, И. Стефановић,
Ивановић, М. Јанковић, С. Јовићевић, Т. Младеновић

Magacin periodike

SP 82
ИСИДОРИЈАНА
2008

32

210002546, 12/14

ISBN 978-86-03-01155-5
BIBLIOTEKA
I. ISIDORINI DANI
I. ISIDORINI DANI
I. ISIDORINI DANI

ОРИЈАНА
повићу за роман ПЕТАР МЕЂУ ПРИЧАМА

ВАЛНИЦА ДЕЦЕНИЈЕ: др Павлу Зорићу

Најновија библиографија
Исидоре Секулић

ИЗМЕЂУ ЕСТЕТИКЕ И ЕТИКЕ: ИСИДОРА СЕКУЛИЋ И НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ

др Весна Матовић

У једном есеју, испитујући поетичке промене у уметности, Исидора се послужила сликом таласа који се „веома благо и споро диже до свог гребена“ и потом клизи натраг доле: „Гребен је главно. Он је гранична линија између једне и друге стране, он је моменат када се жива маса превалује у једно доба, у нову епоху. Гребени су судбоносни, узвишени или страшни, а падине су љупке, занимљиве, важне, или без јасног карактера и досадне“¹.

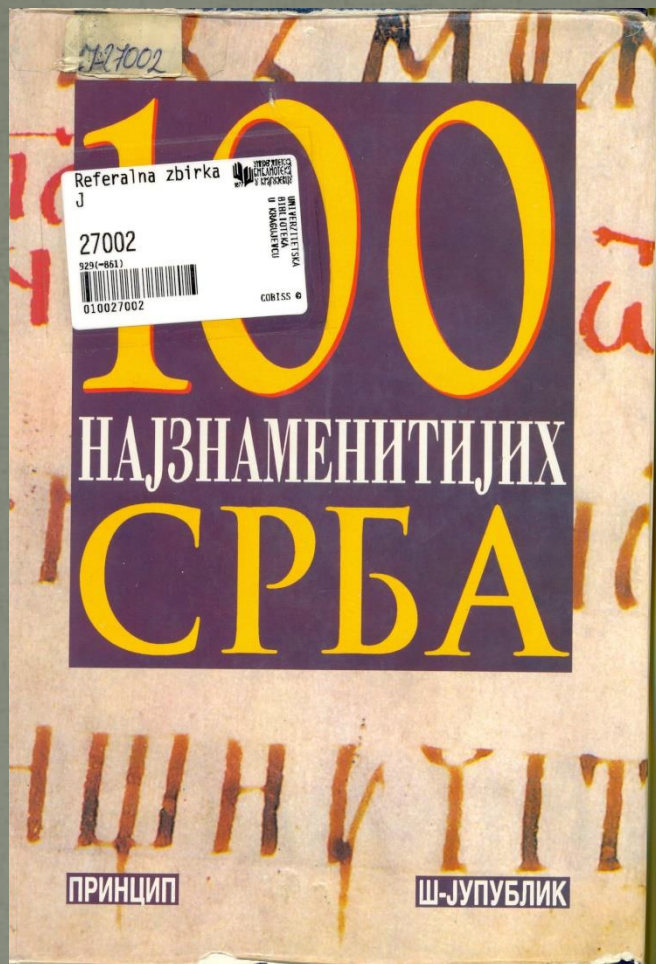
Колико је у овом исказу присутна Исидорина стваралачка самосвест, а колико њено критичко сагледавање развојне динамике уметности, тешко је рећи. Есеј је посвећен песничкој збирци „Ритмови“ Тодора Манејловића, написан је 1923. и у њему се Исидора одређује према послератним авангардним писцима и поетичким менау опште. Али, мало аутобиографско зрно се, несумњиво, помаља.

Деценију раније, као аутор *Сајућника* и *Писама из Норвешке*, сама Исидора се приближила „гребену“ помену-та таласа. Као и њена савременица Надежда Петровић.

Свест о том „гребену времена и таласа“ која, по Исидориним речима, није дата ни највећим међу ствараоцима, могуће је, није била дата ни овим двома уметницама. Али им је била дата јака индивидуалност наглашена естетичка самосвест и неспутан стваралачки импулс који је отварао нове видике. Дато им је било и време бурно, крцају догађајима и

¹ „Тодор Манејловић: Ритмови“. Сабрана дела Исидоре Секулић, књ. 6, Нови Сад, 1964, стр. 115.

SP-82

НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ

(1873 – 1915)

Обдареношћу и револуционарношћу једино је Надежда Петровић монументална фигура српске уметности с почетка XX века; једино она сажима и превазилази њена прва кретања и изражава репрезентативну, историјску суштину епохе до Првог светског рата. Прешла је уобичајени пут од Крстићевог атељеа и Кутликове школе, преко Минхена, до Париза, за који је била присије везана него већина њених савременика. У четири фазе – минхенској (1898 – 1903), србијанској (1903 – 1910), париској (1910 – 1912) и ратној (1912 – 1915), уводи нов метод екстатичног стварања непосредно пред природом. Њена рука је сеизмограф који белжи ужареност и снагу унутарње олује, сјај и треперења личног доживљаја. Само њој је блиска визионарска чежња Ван Гоговог генија да двема јаким бојама, црвеном и зеленом, плавом и жутом, саопшти трагичне страсти људске душе. Она је... прва постигла „аутономију боје“, прва ускладила широко обојене масе, прва финоћи супротставила снагу, идеалу – истину, литерарној анегдоти – пластичну транспозицију. Будући првобитно одбачено, па прихваћено, њено дело је и мерило сазревања српске средине. До њене ретроспективне изложбе 1938. сматрали су је импресионистом – разлог за то је, поред

J 27002

J-28826

ЗНАМЕНИТЕ ЖЕНЕ СРБИЈЕ

ЖЕНЕ СРБИЈЕ

Magacin
J

28826

929-095 2(497 11)

010028826

СРБИЈСКИ
НАЦИОНАЛНИ
БИБЛИОТЕКАРСКИ
СЕРВИС

COBISS

ЖИКА МАРКОВИЋ
1.

Надежда Петровна, аутипортрет

НАДЕЖДА

Довољно је, да за дуга времена, изговарамо само Надежда, и сви при томе мислимо на Ђу. Надежду Петровић.

Није довољно, уз Ђено име, ставити само сликар. Била је: естетичар, етичар, критичар, друштвени радник, болничарка, родољуб, делотворац, и, наравно, сликар. Трагове о свом делу је губила. Вихори ратова су односили мајсторске заоставштине. Ипак, довољно је, на пример, у сликарству, да се зна, да се и данас, чува Ђено дело, ма и само у траговима. Тако, на пример:

J 28826